

Wydział Grafiki

Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku

Recenzja w przewodzie doktorskim w dziedzinie : sztuki plastyczne w dyscyplinie artystycznej: sztuki piękne dla mgr Aleksandry Hoffer procedowanym przez Akademię Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi .

Temat rozprawy doktorskiej ; Cykl grafik obrazujący wzajemne relacje związków obrazu analogowego i cyfrowego.

„ W wymyślaniu niestworzonych rzeczy jesteśmy mistrzami świata”

Prof. Ryszard Tadeusiewicz b. rektor AGH w Krakowie

Aleksandra Hoffer , artystka wizualna, animatorka kultury, koordynatorka projektów artystycznych oraz doktorantka w Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi. Eksploruje zagadnienia transformacji porządków analogowego i digitalowego oraz stanów pośrednich stale zmieniając ślad różnorodnych technik graficznych i form wizualnych prezentowanych poprzez pracę manualną, druk, nagrania video, czy strukturalne animacje.

Aleksandrę Hoffer w wyrazie pracy techniki graficznej możemy nazwać artystką totalną, skupiającą w swoich zainteresowaniach twórczych bardzo bogate spektrum wyrazowe i intelektualne.

Recenzując na przestrzeni ostatnich lat rozprawy doktorskie i habilitacyjne grafików polskich i zagranicznych zauważam, że postawa pani Aleksandry Hoffer wyróżnia się spostrzeganiem swojej pracy warsztatowej w pogłębionej analizie z problemami otaczającymi ją w świecie i ich wzajemnych relacjach. Pani Aleksandra nie jest tylko artystką zagłębioną w swoich wewnętrznych, osobistych relacjach eksplorując swoje „ wnętrze” , lecz podejmuje wyzwania opisanie celów wyższych, syntezy naukowej obecnego czasu w perspektywie obecnego kierunku w stronę Metawersum, Świata Bytów równoległych dróg rzeczywistych i nierzeczywistych.

W dalszej części opisu pracy teoretycznej porównam dwa wydarzenia, które miały miejsca ; jedno w 2017 roku podczas Międzynarodowej Konferencji Graficznej ; GRAFIKA POST- CYFROWA [Redefinicja odbitki graficznej] oraz mojej pracy teoretycznej do procesu habilitacyjnego z przed ponad 20 lat , z roku 1998 LEGOIZM – UNIFORM CYWILIZOWANEGO ŚWIATA w Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku.

Przypomnienie w/w zdarzeń pozwoli nam zrozumieć do jak ważnych konkluzji doszła w swojej pracy artystycznej i następstwem której zreasumowały myślenie teoretyczne w fundamentalnych wnioskach ideowych mgr Aleksandra Hoffer.

Opis teoretyczny rozprawy doktorskiej Aleksandry Hoffer jest czytelnym i profesjonalnie przedstawionym zagadnieniem wyjaśniającym cel podjęcia tak ważnych problemów w obecnych sytuacjach dotyczących artystów czasu teraźniejszego.

***

Aleksandra Hoffer przeszła kilkuletnią drogę szkolną i dydaktyczną, w której systematycznie, z konsekwencją realizowała swoje zamierzenia twórcze.

W latach 2011- 2016 studiowała i ukończyła jednolity cykl studiów magisterskich w dyscyplinie Sztuki Piękne, w Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi. W pięcioletnim okresie zrealizowała doktoranckie Studia Środowiskowe w formie studiów stacjonarnej w macierzystej Uczelni. W ramach doskonalenia kompetencji artystycznych i dydaktycznych odbywała rezydencje artystyczne w Proyecto"ace w Buenos Aires w Argentynie oraz w 2017 roku w Koloni Artystów w Gdańsku. Brała udział w wystawach indywidualnych i zbiorowych (występując we współpracy z ½ Kolektywu Distort Visual z Przemysławem Hofferem, 1/3 Render- Audio Visual Community: Fundacja Prowadzona z Przemysławem Hofferem i Piotrem Sochą), oraz wydarzeniach audio- wizualnych m.in. w MS 2 w Łodzi, Przestrzeni Roboczej w Łodzi, Instytucie Dizajnu w Kielcach, Muzeum Miasta Łodzi, Fabryce Sztuki w Łodzi, Galerii OFF (Piotrkowska w Łodzi, Centrum Spotkania Kultur w Lublinie, Miejskiej Galerii w Łodzi, Centrum Muzeum Włókiennictwa w Łodzi, Międzynarodowym Centrum Sztuk Graficznych w Krakowie, Muzeum Książki Artystycznej w Łodzi, TuBazie w Gdyni, Koloni Artystów w Gdańsku, Pracowni Duży Pokój w Warszawie, Panal 361 w Buenos Aires, ACUD w Berlinie , Pop- Up Ogrodowa 8 ... Wymieniłem wszystkie, prawie wszystkie instytucje w których uczestniczyła Aleksandra Hoffer ze swoimi pracami i zaznaczając ... , trzy kropki, że można by wymienić jeszcze dużo więcej miejsc świadczących o aktywności autorki.

Aleksandra Hoffer konsekwentnie realizuje swoją obecność artystyczno- wystawienniczą w ważnych miejscach prezentacyjnych, w których zaistnienie świadczy o ukierunkowanym zaangażowaniu ideowym, a przede wszystkim, lub też wysokim poziomie wystawianych prac.

Warto zwrócić uwagę, w połączeniu z treściami zawartymi w opisie pracy doktorskiej, w której dominują tematy takie jak czcionka, zin, projektowanie i stała współpraca z absolwentem ASP w Katowicach z Przemysławem Hofferem.

Zaznaczam kilka wydarzeń w której realizowała swoje idee Aleksandra Hoffer : „ Do czego potrzebna jest sztuka i historia sztuki w Łodzi (i nie tylko) we współpracy z Muzeum Miasta Łodzi oraz Uniwersytetem Łódzkim, Historia pewnej czcionki! W Muzeum Miasta Łodzi, „ 10x15” we współpracy z Instytutem Dizajnu w Kielcach , „ Typo Zine horrosopes” , „ Zwie- zin- ies” , „ Warsztaty liternicze Streetwaves” , „ Miejski Dualizm/ Mesto Dualismus”, otwartych warsztatów z cyklu „ Czcionki w ruchu”, „ Niepodległa – WAGA – SŁÓW”.

Już w czasie studiów Aleksandra Hoffer angażuje się w prezentacjach w, jak sama nazwała w KOLEKTYWIE, w dalszej treści nawiązę omawiając drogę artystki do pracy doktorskiej.

Realizacje w kolektywie od roku 2014 z Przemysławem Hofferem w : „ Litera, Spacja”, „ Sztuka książki; klasyczna typografia a współczesne projektowanie” w Mocaku, „ Warsztat i grafika z kolektywem Distort Visual” w ramach spotkania ze studentami studiów podyplomowych na kierunku Projektowanie Graficzne w ASP im. Władysława Strzemińskiego, „ Typo+ książki” w Warsztacie Artysty w Łodzi, Prezentacja warsztatu zecerskiego w ramach Nocy Muzeum w Muzeum Książki Artystycznej w Łodzi, „ Typografia w plakacie”, czy rozmowy w audycji muzycznej ALTERNATOR w Studenckim Radiu ŻAK Politechniki Łódzkiej.

Na przestrzeni 2011- 2018 Aleksandra Hoffer odbywa staż w Muzeum Książki Artystycznej w Łodzi (Prowadzenie warsztatu zecerskiego, odlewanie czcionek, wykonywanie druków okolicznościowych, plakatów , afiszy, prezentacja warsztatu i oprowadzanie po wystawach, prowadzenie warsztatów typograficznych i introligatorskich).

W roku 2017 Aleksandra Hoffer odbywa staż dydaktyczno- techniczny w Pracowni Technik Litograficznych pod kierunkiem prof. Witolda Warzywody na Wydziale Grafiki i Malarstwa w Akademii Sztuk Pięknych im . Władysława Strzemińskiego w Łodzi.

Jako stażystka w roku 2017 Aleksandra Hoffer realizuje opierając się na klasycznych technikach warsztatowych oraz ich transformacji, poznając doskonałości warsztatu graficznego.

W roku 2016 wydaje książkę artystyczną „ Herbarium” wykonaną w technice druku typograficznego oraz sitodruku. W tym samym roku otrzymuje nagrodę Rektora Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi w 33 Konkursie im Władysława Strzemińskiego, Sztuki Piękne Ośrodek Propagandy Sztuki w Łodzi.

Jak pisze Promotor prof. Witold Warzywoda w opinii o przebiegu i realizacji rozprawy doktorskiej Pani mgr Aleksandry Hoffer:

„ ... podejmuje (A.H.) w swojej artystycznej działalności złożone zależności, które wykraczają poza tradycyjne postrzeganie grafiki warsztatowej. Systematykę pracy drukarskiej, opanowanie procesu, który bardzo dobrze utrwaliła podczas praktyk w Muzeum Książki Artystycznej w Łodzi, przekłada na tworzenie prac wideo oraz animacji. Wyjątkowa specyfika prac Aleksandry Hoffer przejawia się w eksponowaniu doświadczeń graficznych i podejmowaniu eksperymentu, którą systematycznie realizuje w projektach plakatów, zinów, druków typografii klasycznej, czy instalacji graficznych...”

***

Konsekwencja i ciągle doskonalenie i poszerzanie spektrum warsztatowego prowadzi do pracy dyplomowej pod tytułem „ AUTO- MEMO”. Praca jest zapisem „ ... indywidualnego przeżywania , zapisu i samostanowienia o własnej wizualności poprzez stworzenie kolekcji grafik, wydawnictwa, zapisu oraz nagrań wideo. ... Przygotowana przeze mnie kolekcja audio- wizualna stanowi podsumowanie poszukiwań i badań wychodzących z klasycznego warsztatu graficznego. Ruch obrazu jest rozszerzeniem przestrzeni, w której może funkcjonować grafika i przeobrażać się w artystyczne prace video oraz sięgać po dźwięk jako integralną część wypowiedzi artystycznej...” (A.H.)

W opisie pracy doktorskiej Aleksandra Hoffer powołuje się na teorie Zbigniewa Kluszczyńskiego i Tomasza Załuskiego, zaznaczając znaczenie we współczesnej praktyce artystycznej o polu działań video, jako narzędzia remediacji tradycyjnych sztuk plastycznych, poszerzając pole oddziaływania w „... skomplikowanej topografii współczesnych praktyk artystycznych...”(A.R.)

Aleksandra Hoffer precyzyjnie naświetla swoje działania, kiedy dynamika projekcji video, stwarza możliwości animacji poklatkowych , manipulacji czasem, powstających zniekształceń, odrealniania rzeczywistego obrazu powołując się na słowa Briana Eno : „ ...Postrzegam telewizję jako medium obrazowe, a nie medium służące narracji. Wideo dla mnie jest sposobem operowania światłem, tak jak malarstwo operowanie kolorem. To co widzimy, to po prostu światło kształtowane na różne sposoby. Dla artysty jest najlepszym świetlnym narzędziem jakie kiedykolwiek ktoś wynalazł...” .

Aleksandra Hoffer wyraźnie precyzuje swoją postawę intelektualną, swoją reakcję postrzegania świata, która współgra z medium użytym z pełną świadomością i profesjonalnym warsztatem, który

doskonaliła przez lata praktyki w Akademii i swojego zaangażowania w aktywności artystycznej, animatorskiej i kuratorskiej.

Kreacja multimedialna, analogowa i cyfrowa w swojej surowej warstwie i konkretnej, zniekształconej formie w swoim znaczeniu ideowym jest czytelnym wyrazem obrazowania widzenia świata otaczającego, rzeczywistości zjawisk środowiska i jest wyraźną postawą buntu przeciw narastającej wszędzie konsumpcyjnej roli wyniszczającej w katastrofalnym tempie cywilizacji.

Przy użyciu wyspecjalizowanego sprzętu; syntezatora, sekwensera, projektora, analogowego syntezatora modularnego video Aleksandra Hoffer zniekształca obraz, z zachowanymi zakłóceniami i aktywnymi szumami, zbieżnymi z wyobrażeniami technologii druku płaskiego, litografii i jak określa autorka „budzi skojarzenia w jego naoczności w swojej strukturze”.

W wykorzystaniu video eksploruje z tego warsztatu maksymalne kontrasty, wypalone światłem obrazy, z zachowaniem zakłóceń i aktywnym szumem budując spójną pracę, równolegle wprowadzając symetryczny podział na dwie części, odrębne układy, za Janem Świdzińskim „... w modelu relatywistycznym czas należy do materii. ... autor wyróżnia czas filmu i czas rzeczywisty jako odrębne układy, w których odbiorca tkwi jednocześnie...”

Aleksandra Hoffer wyjaśnia szczegółowo swój rozwój i postawę twórczą opisując na przykładach filmu strukturalnego i Fluxfilmów łącząc materialności różnych mediów, przezroczy, warsztatu typowo, przez niektórych zwanego anachronicznym (techniki grafiki warsztatowej, zwanych artystyczną), czy własnymi inscenizacjami.

Te bogate doświadczenia, doprowadziły w czasie poszukiwań i doskonaleniu wszelkich warsztatowych technologicznych tajemnic do stworzenia rozbudowanego strukturalnie i znaczeniowo, chociaż bardzo spójnego rezultatu – projektu analogowego i cyfrowego i ich wzajemnych relacji.

***

W 2017 roku odbyło się Sympozjum organizowane w Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu pod tytułem GRAFIKA POST- CYFROWA, REDEFINICJA ODBITKI GRAFICZNEJ.

W dobie grafiki współczesnej następuje nowa wykładnia i nowe reinterpretacje kierunków w realizacji obrazów. Poszukiwania nowego ekwiwalentu znaczeniowego i obrazowego odpowiadającego na wyzwania czasów rzeczywistych często zużytych metod warsztatu graficznych matryc i znaczenia, wartości pracy artysty doprowadziły do zadania pytania o celowość kreacji.

W bogatym spektrum pokazów i występów grafików wyodrębniły się dwie drogi, na grafikę tzw. tradycyjną, o której nie będę pisał i postawy artystów w kierunku poszukiwania nowych form ekspresji formalno- znaczeniowo- warsztatowych.

Wspomnę o czwórce twórców; Andreas Guskos, Jarosław Janas, Priscilla Romer i Erik Waterkotte. Wymienione artystki i artyści poszukiwali dla swoich przemyśleń w zobrazowaniu otaczającej rzeczywistości nowych narzędzi medialnych. Wykorzystanie rozbieżnych tekstur graficznych, mieszanie matryc z wydrukami reliefowymi po skomplikowane oprogramowania technologiczne, np. służące do wizualizacji projektów architektonicznych, przenoszonych na media druku cyfrowego lub projekcje / animacje komputerowe, czy wykonaną techniką sitodruku poszukiwania matrycy w plenerze i wykorzystanie skanera przenosząc obraz w środowisku cyfrowym i dalej z mnogości małych fragmentów wielometrowego obrazu wybrać fragment, który zmienia diametralnie punkty odniesienia widza i przestrzeni.

Kuratorka Sympozjum prof. Aleksandra Janik napisała we wstępie: „...Digitalizacji podlegają wszystkie obszary naszego życia. Także sztuka. Myślenie więc o grafice w perspektywie realizacji opartych na technikach szlachetnych, jeśli nawet się nie zdezaktualizowało, to wymaga ciągłej redefinicji...”

Aleksandra Hoffer sięga do rozważań Rafała Maciąga w książce „Transformacja cyfrowa”, „... warto przybliżyć pojęcie digitalizacji, czyli cyfrowości, które rozgranicza się na dwa terminy: digitalizacji i digityzacji. Digityzacja to materialny proces konwersacji analogowych strumieni informacji na bity cyfrowe, natomiast digitalizację określamy jako sposób restrukturyzacji wielu dziedzin życia społecznego, którego osią jest infrastruktura komunikacji cyfrowej i infrastruktura medialna...”

I dalej Aleksandra Hoffer cytując Rafała Maciąga tłumaczy podstawy zachodzących zmian w obróbce technologicznej, sensu pracy w warsztacie graficznym i post- graficznym, oraz myślę, przedstawia swoją drogę artystyczną i poszczególne wybory analogicznej – cyfrowej obróbki, deklaracji w ograniczeniu do metody glitch artu (zakłócenia, przerwy w oczekiwanej, konwencjonalnej informacji, prowadzącej do powstania awarii lub błędu), czy Art zine.

„... Używając nowych gadżetów technologicznych zgadzamy się na status quo, które jest określone przez rozwój technologiczny. W tym sensie sytuacja środowiska art. zinowego, czy w ogóle niezależnych wydawnictw, jest sytuacją paradoksalną...” (Miroslaw Pęczak za A.R.).

Aleksandra Hoffer w swoim wyborze decyduje o formie warsztatu, jak na razie odrzucając tzw. szlachetną grafikę, kontynuując spuściznę technik kolażowych, dadaistyczno- punkowych typografii kontestując nakłady graficzne, przypodobanie się za wszelką cenę gustom odbiorców.

Duch w twórczości i podejściu do misji artystycznej jest bliski postawy Marcela Duchamp’a, który do ostatniego swojego dzieła był wierny.

***

“... sztuka nie powinna być czymś odmiennym od życia, ale działaniem w obszarze życia. Winna upodabniać się do życia z jego przypadkami, zmiennościami, jego różnorodnością i uporządkowaniem oraz rzadkimi chwilami piękna...” (John Cage).

„... Sztuka wymaga autonomicznego pola aktywności, przekraczania przyjętych porządków i poddawania ich własnemu osądowi. Może przyjmować surową i wymowną formę, czy posługiwać się intuicyjnym postrzeganiem ujętym w zmysłowe i efemeryczne formy wizualne tworząc własny język znaków...” (Franklin cyt. A.H.)

Cytaty filozofów, socjologów, historyków artystów zawarte w opracowaniu doktorskim Aleksandry Hoffer są deklaracją ideową samej artystki, graficzki, kuratorki. Opisując miejsce swojej twórczości w deklaratywnym, przejrzystym języku syntetycznie przedstawione założenia ideowe widzimy w w pracy, która została podzielona na trzy równoprawne, uzupełniające się części; wydawnictwo artystyczne, czyli 24- stronicowe ziny, serii grafik cyfrowych oraz pracy wideo w formie loopa.

24 – stronicowe ziny, jak sama autorka Aleksandra Hopper nadmienienia można dotykać, aż do utraty wizualności- jest to trochę odwrócony kierunek niż w technice palimpsestu, gdzie nakładające się warstwy niwelują, ale też budują nową wartość. W pracy analogowej (zin) Aleksandra Hopper podkreśla rzeczywistość otaczającą – budującą, ale też destrukcyjną, aż do utraty obrazu.

Powstanie grafik- zinów , w technologii zbliżonej do realizacji monograficznych, niepowtarzalnych nie jest produkcją, ale budowaniem nowych, unikalnych zjawisk.

W Katedrze Oliwskiej śledząc polichromie, rzeźby, wystrój architektoniczny nagle zauważyłem odbicie na ścianie zbudowany promieniami zachodzącego słońca cień fragmentu witrażu, który w swojej delikatności był tak jak efemeryczne zjawisko plastyczne. Na myśl przyszły mi obrazy graficzne ziny i grafiki cyfrowe Aleksandry Hoffer. Zjawiskowość odbitych, lekko dostrzegalnych form zatrzymały w mojej pamięci obrazy, które znalazłem w pracy doktorantki ; świat zatarć, przemijania mówiący tak wiele o otaczającej mnie rzeczywistości.

Praca artystyczna Aleksandry Hoffer łączy eksperyment, poszukiwanie własnych środków wyrazu i przez swoją zjawiskowość karzą zatrzymać się, zwolnić i postawić pytania o naszą formę egzystencji.

„... Gwałtowny przyrost treści, które nie są odpowiednio utrwalone, stają się niedostępne czy nieaktualne z przyczyn technicznych, prowadzą do ich utraty i przeniesienia w obszar nowych mediów...” (A.H.)

Na zakończenie zacytuję Ewę Wójtowicz, którą wypowiedź przedstawiła w pracy doktorskiej Aleksandra Hoffer i która jest najlepszym przedstawieniem zrealizowanego projektu „...Pojęcie analogu rozumiem jako przeciwieństwo tego co cyfrowe, niematerialne i elektroniczne. Odpowiada to coraz częstszemu określeniu mediów, które nie są cyfrowe, mianem analogowych bądź tradycyjnych, co stosowane jest zazwyczaj w odniesieniu do fotografii. W rezultacie obrazowanie analogowe utożsamiane jest często z tym, co niedoskonałe, niepoddające się bezstratnemu kopiowaniu czy niepozostające śladów manipulacji. Bywa również kojarzone , właśnie przez niedoskonałość, z przeciwieństwem idealizowanego obrazowania cyfrowego...”

„ ... dwie części ; kreacja analogowa (zin) i druga część, to osobna kolekcja grafik cyfrowych. Symbolicznie tworzą one wewnętrzną przestrzeń służącą samoanalizie i kontemplacji w wymiarze zmysłowym. Mechaniczny wymiar zapętlenia przeciwstawiam wewnętrznej organice prac. Koniecznym warunkiem do jej wewnętrznego poznania jest odczucie czasu przez obserwatora oraz skłonienie go otworzenia się na nowe spojrzenie...”.(A.H.).

Czyli wracamy do Rembrandt’a van Rijn portretującego się w lustrze od młodzieńczego portretu do starości.

W roku 1998 w swojej pracy habilitacyjnej pt. LEGOIZM – UNIFORM CYWILIZOWANEGO ŚWIATA napisałem, że łatwość modelowania z „idealnych” klocków Lego, wypierana przez „pięknie idealne” cyfrowe wynalazki zabijają niepowtarzalność indywidualności każdego twórcy, który jak (A. H.) pisze o analogowości oraz stawianiu pytań w relacji twórca- odbiorca.

W tym momencie można zacytować słowa jednego z najwybitniejszych myślicieli naszych czasów , Sir Isaiaha Berlina ; ... XX wiek wytworzył szczególny sposób radzenia sobie z trudnymi pytaniami ; zamiast na nie odpowiadać, unieważniamy je. Nie ma jednak dzisiaj lepszego sposobu zdyskwalifikowania pytania niż wskazania, że samo jego postawienie może w bliżej nie sprecyzowanym czasie do zniewolenia...”

***

Konkluzja:

Po wnikliwym zapoznaniu się z pracą pt. Cykl grafik obrazujący wzajemne relacje związków obrazu analogowego i cyfrowego stwierdzam, że na podstawie przedstawionej dokumentacji w której zawarte są informacje o działalności dydaktycznej, wystawienniczej i naukowej ze szczególnym uwzględnieniem pracy trój częściowego dzieła artystycznego, w postaci 24- stronicowego zina, serii 16 grafik cyfrowych oraz pracy wideo w formie loopa, i na bardzo wysokim poziomie rozprawy doktorskiej, Pani mgr Aleksandra Hoffer jest wszechstronnie przygotowaną artystką i wielką wiedzą praktyki graficznej warsztatowej i projektowej, zaangażowaną w problemy otaczającej rzeczywistości. Praca doktorska, na którą olbrzymi wpływ miała działalność w kreacji i nieustającym zdobywaniu wiedzy w szerokim spektrum materii graficznych od litografii, typografii po eksplorację zagadnień praktyki analogowego i digitalowego obrazu oraz pośrednich dróg w nagraniach video i strukturach animacji, prezentuje najwyższy, oryginalny poziom.

W rozprawie doktorskiej Aleksandra Hoffer prezentuje wyjątkowe rozeznanie w temacie najnowszej wiedzy dotyczącej treści zawartych w jej pracy twórczej. Zawarte cytaty, które pozwoliłem sobie często wykorzystać, są idealnym drogowskazem dla rozumienia często zawiłych problemów w różnorodnych dziedzinach sztuki, uwiarygadniając odbiorcy skomplikowane doświadczenia graficzne, które były motorem do podejmowania eksperymentów od druku typografii graficznej po instalacje graficzne.

Ogólna ocena pracy doktorskiej zasługuje na pozytywną ocenę podkreślającą jej indywidualny, wykraczający ponad ustalone porządki, poszarzający obszar rozumienia medium graficznego.

W swojej aktywności pani Aleksandra Hoffer charakteryzuje się wielką aktywnością we współpracy z innymi artystami, organizacjami i jednostkami kultury, które tworzą połączenie mediów artystycznych dając bodziec do nowych form w różnorodnych dziedzinach sztuki.

Praca doktorska pod opieką promotora prof. Witolda Warzywody stanowi oryginalne dzieło artystyczne oraz wykazuje szeroką wiedzę teoretyczną w której pracuje Aleksandra Hoffer, w dziedzinie; sztuki plastyczne, w dyscyplinie artystycznej: sztuki piękne.

Praca doktorska Aleksandry Hoffer uzasadnia nadania jej stopnia doktora sztuki w dziedzinie sztuki w dyscyplinie: sztuki plastyczne i konserwacji dzieł sztuki.

Gratuluje pani Aleksandrze Hoffer pracy na tak wysokim poziomie i nowych strukturalnych doświadczeń.

Prof. dr hab. Zbigniew Gorlak